

מלאכות בשבת - קושר מתיר

פרק טו

חומר עזר: [מצגת הלכות שבת](#) -

מיפוי הנושאים בהתאם למוקדי הלמידה

1. מקור המצווה

במשכן הכינו רשתות העשויים קשרים לציד החילזון שממנו הפיקו את צבע התכלת לצביעת הבדים לבגדי הכהונה.

2. מושגים

הערה: במסמך זה הגדרנו מושגים שאינם מוגדרים בספר 'הלכות והליכות'. בצד המושגים המוגדרים בספר ישנה הפניה לסעיף המתאים. מושגים שהוגדרו בנושאים הקודמים במסמך זה מסומנים בכוכבית.

מושגי תוכן:

- אב מלאכה*, תולדה*
- מלאכת קושר ומתיר - מקור המלאכה
- קשר של קיימא - סעיף א
- קשר מעשה אומן - סעיף א
- קשר עניבה - סעיף ה

מושגי בסיס

- מדברי סופרים*, מקל*, מחמיר, מן התורה (מדאוריתא*) (ראו אלפון מושגים)

3. גדרי ההלכה

- כדי להבין ולזכור את ההלכות יש להתמקד בכמה עקרונות
- א. אסור ליצור קשר של קיימא - קשר שאין בדעת האדם להתירו.
 - ב. אסור ליצור קשר מעשה אומן - קשר חזק
 - ג. קשר שאסור לעשותו אסור גם להתירו
- ראו סעיף א בדברי אדמו"ר הזקן.

הערה: עקרונות אלה מתייחסות לגזרת חכמים. מן התורה חייבים שיהיו בקשר שני תנאים - קשר של קיימא וקשר מעשה אומן, אך לפועל מספיק רק תנאי

סעיף א

קשר על גבי קשר

מקרה: כאשר קשר שני כריס

דין: אסור לעשות בשבת שני קשרים אחד על גבי השני

טעם: שזוהי דרך קשירה י בקשר אחד לא יתחזק. (קשר מעשה אומן=קשר חזק)

סעיף ב

התרת קשר בשבת

מקרה: קשר שאסור לעשותו בשבת

דין: אסור להתירו בשבת

דין: צריך להזהר שבדבר שבדעתו להשתמש בשבת שלא יהיו בו שני קשרים

טעם: שאם נ אסור להתירט בשבת

סעיף ג

קשר סיבובי

מקרה: קשר אחד כראש של חבל או חוט

דין: אסור לעשות ודינו כשני קשרים

טעם: כי זהו קשר של קיימא (קשר חזק)

המחשה מעשית: חוטי ציצית, להזהר לא לקשור שקית אשפה בקש סיבובי

סעיף ד

קשר אחד

מקרה: קושר שני קצוות בקשר אחד

דין: מותר לקשור ולהתיר

טעם: לא נחשב קשר כלל

סעיפים ה, ו

קשר עניבה

מקרה	תת מקרה	דעה	דין	טעם
הקושר שני חוטים או שני קצוות של חוט אחד בקשר אחד ועליו עניבה	אם דרכו להתיר בו ביום		מותר	אינו נחשב למעשה אומן ואינו קשר של קיימא
	אם אין דרך האנשים להתיר בו ביום (גם הוא עצמו מנן להתיר בו ביום)	אדמור הזקן וקיצור שולחן ערוך	אסור	נחשב לקשר של קיימא
		מנהג חלק מהספרדים	מותר אם בדעתו להתיר בתוך השבוע הקרוב	
העושה שתי עניבות או כרבה עניבות זו על גבי זו	אם דעתו שיעמוד לימים רבים		מותר	אין קשר - שמחזיק אותם - אין להם קיום.

סעיף ז

הידוק קשר קיים

מקרה: קשר שהיה מערכ שבת והתרוּפף

הדין: אסור להדקו בשבת

הטעם: ההידוק מוסיף באיכות הקשר.

דוגמה: אסור להדק אם התרוּפף אחד מקשרי הציצית.

סעיף ח

קשירה ביום טוב

דין: אסור לקשור ביום טוב.

מקרה: אם הותר הקשר שארץ את האלוב

דין: אסר לאגוד מחדש ביו טוב/ מותר לקשור בקשר עניבה או שמקיף ותוחב

את ראשו ללא קשר

יישום ההלכה

4.

- נתבונן בתמונות בספר ההלכה ונבין את סוגי הקשרים
- נביא לכיתה חבלים וחוטים ונציג לפניהם סוגי קשרים ונקשר אותם לשני

- העקרונות - קשר של קיימא/ קשר מעשה אומן ולפי זה ניישם את ההלכה.
- נדגים קשירה וכן התרה של קשר- מה מותר מה אסור.
 - נציג להם מקרה ונבקש מהם לבדוק אם הוא מותר או אסור תוך שימוש במושגים: 'קשר של קיימא/ קשר מעשה אומן.
 - נכין כרטיסי מושגים מרכזיים, ונציג לתלמידים מספר מושגים התלמידים ידרשו לחבר אירוע המתאים למושגים הללו. הגדלת מספר המושגים בסדר עולה תעלה את דרגת הקושי והמורכבות של המשימה.
- לחילופין: ניתן להציג את כל כרטיסי המושגים על הלוח, להציג מקרה והתלמידים ידרשו לבחור אילו מושגים קשורים למקרה זה.

הערה: המחשות ואירועים ניתן להיעזר גם במצגת של הלכות שבת בנושא 'קושר ומתיר'.

5. ערכים

פרוט הערך המרכזי של הלכות שבת - ראו במיפוי התכנים בהקדמה ל"ט אבות מלאכה- למעצב: ליצור לינק לקטע הממוקד בצבע ורוד. בנושא זה נדגיש את העיקרון של מלאכת יצירה האסורה בשבת- אסור לקשור קשר שיעמוד לזמן/ או קשר של אומן- זהו מאפיין את מלאכת היצירה.

הצעה לפעילות:

[ראו מצגת הלכות שבת בשקפים הקשורים למלאכת קושר ומתיר](#)